

Innhold

FORORD	5
BETYDNINGEN AV Å VÆRE HELT	19
Juridisk støtte til ulovlig krig	19
Den norske trygdeskandalen	22
Dommerne	25
Dommere som medløpere for makten	28
Dommere som del av makteliten	29
Dommeraksept av lovbrudd	30
Heltene	32
Samtale med en tingrettsdommer	33
Kimen til motstand	35
Behovet for forbilder	37
Tolv fortellinger	38
Oversikt over fremstillingen	39
MANDRUP PEDERSEN SCHØNNEBØL	
LAGMANNEN SOM STOPPET HEKSEPROSESSENE	45
Flere bål i året	46
Tortur og gudsbevis	46
Kamp mot Satan ga lensherrene makt	47
Høyesterett bremsset	48
Dansk adel og kamp i 30-årskrigen	49
De blodige heksebålene i Finnmark	50
Saken mot Maren Jacobsdatter	51

Skipsforlis, ulykker og øvrighetsskifter utløste hekseprosesser i nord	52
Jurister for heksebål	53
Juristene stanset trolldomsprosessene	53
Lærdom av fortiden	54
Jussutdanning og profesjonalisering	55
Enkeltjurister gjør en forskjell	56
JAMES EDWIN HORTON	
DOMMEREN I SCOTTSBORO-SAKEN	61
Landstrykerkamp på et godstog	62
En forfyllet eiendomsmegler og en senil advokat	62
Kommunistpartiet gjør saken internasjonal	63
Universitetsutdannet dommer fra slavefarm	63
New York-eliten	65
Dommeren som sjokkerte sin stand	65
I evig eksil fra dommergjerningen	66
Hva gjør Horton til en juridisk helt?	67
LOTHAR KREYSSIG	
DEN SAMVITTIGHETSFULLE DOMMEREN	73
Hitlers grusomme beskjed	73
Noe skurrer i Brandenburg	74
Hemmeligheten lekker ut	74
Vi er ikke Gud	75
Tok saken til topps	76
Førerens vilje trumfer retten	76
Avskjediges som dommer	77
En kristen antroposof og nazist	77
Ville si opp da Hitler kom til makten	78
Skumringstimen	78
Dårlig nazist, plettfri dommer	79
Jusshelt i Det tredje riket	79
Uavhengige dommere i Nazi-Tyskland	80
Juridiske motstandsmenn	80

DEN NORSKE HØYESTERETT MOT TYSKE BAJONETTER	85
Høyesteretts nødløsning – opprettelsen av administrasjonsrådet	85
Opprettelsen av riksråd og den «motbydelige radiotalen»	86
Kamp mellom Høyesterett og Terboven	87
Bruddet på folkeretten	88
Forordningen om lekdommere førte til dommernes fratreden 21. desember 1940	89
Masseoppgiselsen var en åpen demonstrasjon som kunne ført til arrestasjoner	90
Høyesteretts embetsnekt var unik i krigens Europa	91
Hvorfor skilte Norges høyesterett seg ut?	92
Norges okkupasjon versus Danmarks okkupasjon	93
Var det riktig å legge ned embetene?	93
Historien dømte Høyesterett til juridisk helt	94
HANS LANGELAND	
DOMMEREN SOM HYLLET KONGEN	99
Massearrestasjon for knapphullsblomst	99
Motstandssymbol: Blomster mot panservogner på kongens fødselsdag	100
Blomsterdemonstrantene i Ålesund	101
Rettspraksis om flowerpower	101
Hansine og 43 uskyldige blomsterbærere	102
Åpenbart konstruerte frikjennelser	103
Langeland blir forhørt av statspolitiet i Oslo	103
Dommene ble oversett	104
Dommeropposisjon mot Quisling-regimet	104
Retten til å dømme urett	105
Ulovlig demonstrasjon	106
Unngikk åpen konfrontasjon, men forsvarte rettsstaten	106
Motstandsblomst og IS-flagg	107

HANS GEORG CALMEYER

HITLERS ULYDIGE BYRÅKRAT	113
Satt på prøve under krigen	113
Schindler versus Calmeyer	114
Juss av slektsgransking	114
Jurister i effektiv jødeforfølgelse	115
Raske biler og ølkjellerkupp	115
Fulljøder, halvjøder og ariske	116
Sivil ulydighet i hemmelighet	117
Juss-kjepper i hjulene	118
Helt eller skurk?	119
Medvirkning til holocaust	119
Wannsee-konferansen i 1942	120
Litt motstand frikjenner ikke	120
50 doser til 5000 syke	121

ANDREAS CERVIN

EN SJØENS HELT	127
Den norske handelsflåten i 1940	127
Kampen om tonnasjen	128
42 norske skip i Sverige	129
Redere truet med konsentrasjonsleir	129
Skageraksperringen	130
Rigmor-saken	130
Guernica-saken	131
Immunitet etter Brussel-konvensjonen	131
Tysk press på svenskene – svensk UD legger press på retten	132
Kvarstad-båter	132
Tingrettsdommer Andreas Cervin	133
Press fra domstollederen	133
Lex Cervin	134
Klagerett på hardnakkede dommere	134
Seile ut i ly av vintermørket	135
Mannskapet døde i fangenskap	136
Nasjonale interesser	136

EGIL REICHBORN-KJENNERUD

HELTEN SOM OGSÅ VAR SKURK	141
Erkelandsförræderen	141
Skallum – Hitler-Norges aller siste skanse	142
Nazistisk terror mot hjemmefronten	142
Frihetens øyeblikk	143
Henrettelsen av politisjef Gunnar Eilifsen	143
Lover med tilbakevirkende kraft	144
Avtalte å blokkere justismord	144
Jonas Lie nektet å trekke saken	145
Politisk press	145
Skyt ham eller tyskerne gjør det selv	146
Ingen pruting med Terboven	146
Masseutmelding av NS	147
Legesønn og arbeiderpartimann	147
Trodde slaget var tapt i 1940	148
Norgesmester i sykling, frontkjemper og dommer	148
Prislagmannsretten	149
Lærdom om juridisk etikk	149
SS-nekterne	150
Landsvikerdom og straffearbeid	150
Ingen er helgen	151

AHARON BARAK

EN DOMMER PÅ SLAGMARKEN	155
Dommere som ikke blander seg	155
Baraks rettsrevolusjon	156
Domstol selv i intifada	156
Motstand fra ortodokse	157
Unnslapp Holocaust	158
Tier ikke på slagmarken	158
Pågripelse, avhør, likvidasjoner og muren på Vestbredden	159
Krigen mot terror og kontroll i sanntid	159
Menneskerettigheter under krig mot terror	160
Knesset støttet høyesteretts nye praksis	161

Krigen setter dommere på prøve	161
Dommerstat er ikke rettsstat	162
Høyesterett har ikke skapt okkupasjonen	163
Rettsfilosofisk spørsmål	164
Mulig å innføre rett i krig	164
Modig dommerstemme	165

IRIS YASSMIN BARRIOS

DOMMEREN SOM SETTER MILITÆRDIKTATORER

PÅ TILTALEBENKEN	169
Dommere spiller en rolle	169
Guatemalas vanskelige krig	170
Drapet på Monsignor Juan José Gerardi	170
Juss på kveldstid	171
Dommere utsettes for «ulykker»	172
Saken om massakren i Plan de Sánchez	173
Høyrisiko-domstoler	174
Forbrytelsene til militærdiktator Ríos Montt	174
General og etterretningssjef på tiltalebenken	175
Nikkedukker og kriminelle	175
Annonsekampanje midt i rettssak	176
Dommere må dømme uten fordommer	176
Etterspill	177
Et kuet rettsapparat	177
Mulig i overgangsfaser	178
Maya-overgrep fortsetter	178
Rettsstat under angrep	179
Æresdoktor	179

MAŁGORZATA GERSDORF

EN MODIG KVINNE I POLEN	185
Heltinne og motstandssymbol	185
Kontroll med Polens forfatningsdomstol	186
Bytter ut dommere på alle domstolnivåer	187

EU vurderer å slette Polens stemmerett	187
Krig om Polens høyesterett	188
Nektet å la være å gå på jobb	189
Kritiske dommere etterforskes	191
Garantier mot maktmisbruk i Vest-Europa	192
Nedbygging av rettsstater – Rule of Law Backsliding	193
TANTE LYDIA I GILEAD	
EN JURIDISK HELT FRA FIKSJONENS VERDEN	199
Jusshelter i fiksjon	199
Totalitært og teokratisk regime	200
Dommer Lydia, tortur og henrettelser	201
«Den røde giljotin» Hilde Benjamin	201
Utrenskninger i Gilead og Perlepikene	202
Muldvarper i teokratiet	202
Gifter seg med 14-åringer	203
Ødeleggelsens engler	203
Et liv i skjul for å undergrave regimet	204
Martyren Hans von Dohnanyi	204
Hive litt sand i maskineriet	205
Mer tragedie enn heltepos	206
Gilead – en negasjon av rettsstaten	207
Å DØMME MOT RETTEN?	211
For retten, mot loven og i kamp om retten	211
Ikke skarpe skiller	213
Hart og Fuller	215
Forskjellen på en rettsstat og en rettsorden	216
Forskjellen på naturretten og rettspositivismen	217
Kan man ha en moralsk plikt til å bryte med retten?	218
Moralske minstekrav til en rettsorden	219
Har debatten relevans i dag?	220

DEN DYDIGE DOMMER?	227
Den dydsetiske tilnærmingen	227
Gode vaner og etisk refleksjon	228
Mot, måtehold, visdom og rettferdighet	230
Er dydsetikken konservativ?	236
Det radikale – gå til roten!	237
Etisk praksis – ikke etiske regler	239
Følelse for medmennesket	240
Ekstremmoral eller relevans i dag?	242
Le bon juge?	249
En humanitær revolusjon	251
ETTERORD	
HVORDAN RETTSSTATEN BLE UTFORDRET AV	
KORONAPANDEMIEN	259
En tale om frihet	259
Faren i krisesituasjoner	260
Koronaepidemien	261
Fullmaktsloven	262
Endringene i Stortinget	263
Hva prosessen avslørte	264
Lokale inngrep i retten til frihet	265
Rettsstatskrise – en tid for heltene	266
REFERANSER	269
BILDELISTE	279